

Musical per aixecar passions

L'actriu Iris Vilà, a l'esquerra, amb representants de sindicats i Toni Strubell, autor del llibret, en l'homenatge de dilluns. Foto: JUANMA RAMOS.

Jugar amb la fórmula del musical per convertir-lo en un altaveu de grans proporcions. La sindicalista Isabel Vilà (Calonge, 1843-Sabadell, 1896), avui, el provaria per transmetre el seu missatge amb la màxima claredat i consistència als quatre vents. La Isabel 5 hores –nom amb què se la va conèixer pel fet de reivindicar i aconseguir que la canalla només treballés cinc hores a la fàbrica perquè pogués anar a escola– és la protagonista d'un espectacle que es prepara per la tardor vinent i que, després de l'estrena, possiblement, a Figueres, busca l'oportunitat d'arribar a Barcelona. Dilluns al vespre, i en el marc del Dia Internacional de la

Dona Treballadora organitzat per l'Assemblea Nacional Catalana, es van poder sentir un parell de balades que ja van evocar l'emoció. La cantant Iris Vilà, que interpretarà la sindicalista, incitava al tremp amb un “més val perdre un combat per guanyar al final”. Catalunya s'ha construït sovint gràcies a la fusta de perseverança que gasten alguns dels seus personatges –coneguts o anònims.

I és que Isabel Vilà –republicana federal, sindicalista i militant de la Primera Internacional i pedagoga racionalista–, una veu respectada entre el primer sindicalisme, majoritàriament masculí, va quedar esborrada per la història fins que l'historiador Francesc Ferrer i Gironès va trobar referències seves a la biblioteca del Senat, explicava el guionista d'Isabel, Toni Strubell. Va ser la primera d'una estela de sindicalistes (Teresa Claramunt, Lola Iturbe, Frederica Montseny, Margarida Roig, Lina Òdena i Maria Manonelles, entre d'altres) que es fan a si mateixes, resistint-se al panorama advers. Un exemple: Vilà, amb només 26 anys, va liderar una marxa de Llagostera a la Bisbal per dur medicaments als menestrals surers ferits. Strubell recordava que els fets coneguts com “el foc de la Bisbal” són de les comptades ocasions que els progressistes catalans van guanyar. Les dones, que el 1856 representaven el 40% de la població obrera de Barcelona, tenien una gran mancança en formació. Es calcula que, el 1800, el 80% de les dones eren analfabetes. Per això, aprenen en l'art de la tertúlia, esperonen la defensa dels seus drets a través dels mítings, i també de la ràdio.

La determinació d'aquelles primeres sindicalistes va ser ferma, perquè van haver de conviure amb les persecucions i també amb l'exili. Lina Òdena va decidir suïcidar-se quan ja l'anaven a agafar uns feixistes. Aurora Picornell va morir afusellada amb tres dones més. Vilà, sense anar gaire lluny, va ser enterrada al cementiri dels dissidents.

Isabel 5 hores va aconseguir que, a partir de la seva reivindicació, la canalla pogués formar-se. Però, per aconseguir-ho, va haver d'enfrontar-se a la patronal i també als pares, ja que amb una menor dedicació laboral del fill els baixaven els ingressos. Ella mateixa també estudiaria a Carcassona –coincidint amb el seu exili per la caiguda de la Primera República–. Més tard, va donar classes, ja com a mestra, a Sabadell. Tot anava a mal borràs i la van acomiadar perquè no tenien diners per pagar-li el sou. Vilà va resoldre que continuaria treballant perquè ella volia. Per això, Strubell insisteix que “Vilà no és cap pamflet”. El seu compromís és inqüestionable. L'historiador de Nova York Howard Zinn (1922-2010) insistia que les lliçons d'història havien de sortir de les universitats per tenir incidència social. Per això, va col·laborar amb el musical Emma, dedicat a Emma Goldman, anarquista i feminista. Aquella biografia va esclatar als escenaris. Ara, Strubell –juntament amb Toni Mas en la direcció musical, Kim Planella en la direcció i un repartiment encapçalat per Iris Vilà i Carlos Gramaje– incita a remoure la base per bastir una Catalunya més igualitària.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 13-03-2013 Pàgina 49

-El Punt Avui. Edició Nacional 13-03-2013 Pàgina 29

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/627455-musical-per-aixecar-passions.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=mecultura&utm_source=rss&utm_medium=mecultura&utm_campaign=rss